

MIĘDZYNARODOWA KONFERENCJA NAUKOWA

„Góry-Literatura-Kultura”

Edycja X

Dźwięk, zapach, smak i dotyk gór

08. – 10. listopada 2023

Willa Zameczek, ul. Konopnickiej 1

57-320 Polanica Zdrój

Organizatorzy:

Pracownia Badań Humanistycznych nad Problematyką Górską przy Instytucie Filologii Polskiej Uniwersytetu Wrocławskiego

Niemiecki Instytut Historyczny w Warszawie

W imieniu Organizatorów X. edycji konferencji z cyklu „Góry-Literatura-Kultura” mamy zaszczyt zaprosić Państwa do wzięcia udziału w kolejnym spotkaniu konferencyjnym poświęconym tematyce górskiej.

Anonsując dziesiątą już edycję cyklicznej konferencji „Góry-Literatura-Kultura”, w bieżącym roku jako wiodący temat dyskusji pozwalamy sobie zaproponować wybrane aspekty sensualnej percepcji gór, co wiąże się z rozwojem refleksji naukowej dotyczącej nie tylko znaczenia zmysłów w procesie poznania, ale też rozumienia ich jako „kanału transmisji wartości kulturowych”. W świetle badań z zakresu antropologii kultury percepcja zmysłowa oprócz tego, że ma swój wymiar fizyczny i psychologiczny, jest także rozumiana jako akt kulturowy.

Antropologia zmysłów wyodrębniona w ostatnich latach jako osobna subdyscyplina przyczyniła się do waloryzacji problematyki sensorycznej w badaniach humanistycznych, nakierowując uwagę badaczy na relację pomiędzy doświadczeniem widzenia, słyszenia i czucia a różnymi formami dyskursu i ekspresji artystycznej. Wydaje się zatem, że w obrębie *mountain studies*, skupionych wokół badań interakcji zachodzących pomiędzy człowiekiem i przestrzenią górską, perspektywa sensoryczna daje możliwość poszerzenia dotychczasowych pól badawczych. Nie ulega wątpliwości, że to właśnie zmysły odgrywają wiodącą rolę nie tylko w poznaniu i oswojeniu gór – zarówno w wymiarach przyrodniczym, jak kulturowym – ale także ich opisanu i przedstawieniu za pomocą różnych języków sztuki. O ile problematyka wizualizacji gór i aspekt ich wzrokowej percepcji zostały już w dużym stopniu opisane, o tyle mniej uwagi poświęcono dotąd udziałowi pozostałych zmysłów w konstruowaniu różnych narracji i innych artystycznych form ekspresji związanej z górami. Stąd podczas tegorocznego spotkania chcielibyśmy zapytać o funkcję i znaczenie szeroko pojętego sensorium w doświadczaniu przestrzeni górskiej ze szczególnym wskazaniem dźwięków, smaków, zapachów i dotyków. Co do percepcji wzrokowej zaś – nie wykluczamy jej z badawczego horyzontu, ale sugerujemy powiązanie jej z innymi doświadczeniami zmysłowymi, zwłaszcza w ujęciu synestezyjnym.

W nawiązaniu zatem do współczesnych studiów nad sensualnością w kontekście *mountain studies* proponujemy następujące tezy do dyskusji:

Jaki jest wpływ przestrzeni górskiej na zakres oraz sposoby działania zmysłów w procesie powstawania nowych doświadczeń, np. o charakterze polisensorycznym (synestezyjnym), poznawczym, estetycznym i emocjonalnym? Jaką rolę w tym procesie odgrywają uwarunkowania kulturowe, a jaką indywidualne predyspozycje? Szczególnie interesować nas tu będą różnego typu narracje, m.in.: relacje podróżników, alpinistów, himalaistów, wspinaczy wielkościanowych, ale także antropologów, folklorystów, przyrodników, geografów itp.

Czy i w jakich warunkach bądź sytuacjach w relacjach pomiędzy człowiekiem i górską przestrzenią dochodzi do zmiany hierarchii zmysłów w zakresie dominacji jednych nad drugimi?

Jakie są konwencjonalne i niekonwencjonalne sposoby tematyzowania szeroko pojętego sensorium górskiego w literaturze i sztuce oraz jakie funkcje motywy sensoryczne (akustyczne, olfaktoryczne, związane z doświadczeniem smaku i dotyku) pełnią w relacjach z podróży i wypraw górskich (wspinaczek), opisach naukowych, opisach krajobrazu

naturalnego i kulturowego, innych górskich kreacjach literackich, przedstawieniach plastycznych i kompozycjach muzycznych? Czy i w jakim stopniu podlegają one semantyzacji tudzież mitologizacji?

W jakim stopniu górskie sensorium (dźwięk, zapach, smak, dotyk) jest wyznacznikiem tożsamości, zarówno ludności zamieszkującej obszary górskie, jak też tzw. „ludzi gór”, w jakim stopniu może okazać się ich znakiem rozpoznawczym, a w jakim atrakcją turystyczną?

Jakie pozawzrokowe zmysły dominują w refleksji górskiej i okołogórskiej, co tę dominację powoduje i czy można określić ją jednoznacznie? Czy można mówić o jakimś zróżnicowaniu uwarunkowanym historycznie, a może regionalnie? Czy poszczególne regiony mają własne dźwięki, smaki i dotyki? Czy moment historyczny sprzyja wykształcaniu się określonych zapachów bądź brzmień oraz określonych reprezentacji, percepcji zapachów i dźwięków – a zatem byłby to swoisty model/proces diachroniczny?

Czy poszczególne pozawzrokowe zmysły są powiązane z tożsamością uczestnika przestrzeni, autora narracji? Czy sposób deskrypcji owych zmysłów wiąże się np. z przynależnością do tej przestrzeni (perspektywa autochtoniczna, zewnętrzna), a może z płcią? Czy kobietom przypisać można odrębne, szczególne sposoby percypowania przestrzeni bądź ich opisu? Czy mężczyźni czują co innego, może w inny sposób? Czy w dyskursach społecznych, naukowych, literackich różnym grupom etnicznym i językowym zamieszkującym tereny górskie przypisywane jest znaczenie w tworzeniu akustycznej specyfiki regionu górskiego, np. poprzez pozajęzykowe sposoby komunikacji dźwiękowej, dialekty, tradycje muzyczne? Kiedy i w jakim zakresie włączona jest tematyka zapachu, smaku, dźwięku w marketingowe strategie promocji gór?

Tegoroczna konferencja odbędzie się już tradycyjnie w pensjonacie Willa Zameczek w Polanicy Zdroju. Ze względu na międzynarodowy zasięg konferencji obrady będą się odbywać w językach: polskim, niemieckim, czeskim. Podczas obrad wszystkie referaty będą tłumaczone symultanicznie, w związku z tym do programu konferencji można zgłaszać referaty w jednym z wyżej wskazanych języków.

Czas wystąpienia nie powinien przekraczać 25 min.

Udział w konferencji dla uczestników z referatami jest całkowicie bezpłatny. Organizatorzy zapewniają zakwaterowanie i pełne wyżywienie oraz zwrot kosztów podróży.

Zgłoszenia udziału w konferencji wraz z podaniem tematu oraz krótkim abstraktem (maksymalnie 1 strona) w jednym z trzech wyżej wskazanych języków prosimy nadsyłać najpóźniej do dnia 20 czerwca 2023 r. pod adres mailowy:

Ewa Grzęda ewa.grzeda@uwr.edu.pl lub ewagrzeda@o2.pl

O przyjęciu zgłoszonego referatu Organizatorzy poinformują do 10 lipca 2023 r. Ze względu na ograniczoną ilość miejsc Organizatorzy zastrzegają sobie możliwość wyboru zgłoszonych referatów.

Komunikat dotyczący warunków zakwaterowania oraz innych szczegółów organizacyjnych zostanie rozesłany do końca sierpnia 2023 r. Program konferencji prześlemy pocztą elektroniczną najpóźniej do 30 września 2023 r. Dla ułatwienia pracy tłumaczy symultanicznych organizatorzy proszą o nadesłanie elektronicznej wersji wystąpień (referat bądź prezentacja) do 20 października 2023 pod adres mailowy:

Ewa Grzęda ewa.grzeda@uwr.edu.pl lub ewagrzeda@o2.pl

[Komitet naukowy](#)

Dr hab. Ewa Grzęda prof. UW, Uniwersytet Wrocławski

Dr Anna Pigoń, Uniwersytet Wrocławski

Prof. dr hab. Miloš Řezník, Niemiecki Instytut Historyczny w Warszawie